

34626

Facultatea de Filosofie și Litere
dăruite de T. MAIORESCU
UARIE

„UNIREA“

CONFERINȚĂ

ȚINUTĂ LA SERBAREA ȘCOLARĂ DIN 24 IANUARIE 1906 ÎN PALATUL ATENEULUI

DE

TH. AVR. AGULETTI

INSPECTOR AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR

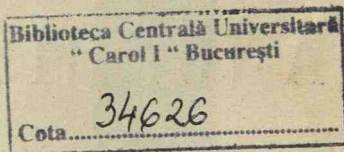
EDITURA MINISTERULUI CULTELOR ȘI
INSTRUCȚIUNEI PUBLICE

BUCUREȘTI

IMPRIMERIA STATULUI
1906

64.252
FACULTATEA DE FILOLOGIE DIN BUCUREȘTI
BIBLIOTECA

RC 59/2017

B. C. U. "Carol I" - Bucuresti

C281377

BD: 703184

*Doamnelor,
Domnilor, N C
Iubiți școlari,*

C 281377 Națiunea română ca și biserica creștină — cu a cărei viață de sbucium, prigoniri, dar și de finală izbândă se aseamănă aidoma — își are calendarul său istoric cu sărbători amintitoare a faptelor de restriște ori de înălțare din trecut. Unele din acestea au o mai mare însemnătate, altele una foarte mare, cum ar fi cele «legate» ori cele «împărătești» ale bisericei. Pe toate însă poporul le cins-tește după cuviință, dând pe bună drep-tate cestor din urmă toată solemnitatea și pompa.

O astfel de «împărătească» sărbătoare națională este ziua de azi, ziua de 24 Ia-

nuarie, ziua Unirei Principatelor Române, ziua de naștere a României.

De aceea și noi, drept credincioși și iubitori fii ai națiunii, ne-am întrunit la olaltă — «mic și mare, tânăr și bătrân» — în acest templu cultural românesc, ca să o prăznuim cu toată înflăcărea patriotică.

I

Că ziua de 24 Ianuarie constituie una din cele mai vrednice de pomenit date din istoria neamului nostru întreg; și că, prin urmare, măreața ei sărbătorire e nu se poate mai îndreptățită; ușor se poate învedera.

Cu mult înainte de acești timpi de față, străbunii noștri alcătuiseră pe locurile, unde și azi trăim — «din Carpați până la Mare, de la Tisa în răsărit» — o singură stăpânire. Era stăpânirea răsăditorilor romani.

Vremile însă, sub cârma căroră stau bieții oameni și ticăitele lor întocmiri, au nimicit-o curând.

De atunci seminția românească s'a fă-
rămițat mult sub influența atâtor împr-

jurări neprielnice, s'a istovit aproape în lupte nepotrivite, și a încăput sub puterea a felurite Domnii străine și vrășmașe.

Și a stat așa veacuri uitate.

Mult încoace, printr'un norocos joc al soartei, parte din aceste frânturi izbutiră să se pună mai la adăpost de vânturile turbate, închegând cu nespusă trudă și sfortare, două mititele organisme politice, două stătulețe. Astfel luară naștere Muntenia și Moldova.

De bine-de rău acestea putură să dăinuiască până la noi. Cu cât năduf însă și-au târît ele viața prin noianul de izbeliști, ce fură sorțite să străbată, nimeni nu-și poate da cu gândul.

Iar într'un timp așa de vitreg se rotiseră împrejurările, în cât pe nesimțite se pregătea și sărmanelor țărișoare—prin încălcări, cutropiri și rășluri din trupu-le—aceiași desnădăjduită soartă ca a frânturilor frățești din robia celor de altă lege, de altă limbă, de alt sânge. Și mare prăpăd ar fi fost pe neam stârpirea aceasta

a singurelor urme existente de viață națională.

Pe marginea îngrozitoarei prăpastii, în pragul nimicirii veșnice, pe povârnișul prăvălirii zdrobitoare, cele două țări su-
rori găsiră, printr'o comună și supremă
silință, chipul mântuirii.

Îmbărbătate de căldura și lumina în-
vietoare a Apusului — a Apusului înru-
dit mai ales — ele călcară în picioare
șarpele pizmei și al zavistiei, spulberară
ori-ce umbră de egoism, își porniră ini-
mile spre jertfirea celor personale, și-și
întinseră frățească mână de ajutor.

Pricepeau că numai așa vor fi mai în
măsură să aibă trecere în ochii marilor și
prea pofticioșilor vecini; că numai așa vor
fi mai în stare să se apere dârz de vre-o
viitoare năpustire dușmănoasă; că numai
așa vor fi mai în putință să se desvolte
cu folos pe toate căile; — de oare-ce nu
mai așa vor conlucra spre un singur
scop și într'o singură direcție atâtea alese
inimi și minți românești.

Pe temeiul unor astfel de gândiri și hotărîri căpătă ființă actul din 24 *Ianuarie* 1859, când prin *Unire*, se trase brazdă peste vechile hotare dintre Țara Românească și Moldova, întinzându-se «horă mare și frățească pe câmpia românească».

II

S'a scurs de la săvârșirea acestui fapt dătător de viață aproape o jumătate de veac. Dar ori cât de mult timp s'ar fi pus, și se va pune, între el și noi, nu trebuie să scăpăm o clipă marea lui însemnătate și nu trebuie să tânjim un moment întru a ne înălța gândul către toți cari se os-teniră fără preget întru zămislirea lui.

Întâiu și întâiu mintea ne poartă către acei nepieritori fii ai neamului ce ilustrară perioada unionistă dintre 1848 și 1859, direcții părinți ai «Unirei».

Anume :

Către revoluționarii din 1848, cari îmbibați și înflăcărați de ideile liberatoare—răsfirate în lume de nobila, generoasa și

falnica Franță — puseră prima urzeală conștientă a României;

Către pribegii de după Balta-Liman, cari prin scrisese și vorbele lor pironiră atenția Europei și a congresului de la Paris din 1856 asupra rostului Românilor la Dunăre;

Către naționaliștii Divanurilor ad-hoc din 1857, cari nu șovăiră o clipă a formula categoric și spre știința tuturor chestiunea «Unirei»;

Către alcătuitoarii Convenției din 1858, cari în duplecați de rugămintele și dreptatea Românilor hărăziră acestora, prin semi-unire, izbândirea unei părți din înfocata lor dorință;

Către unioniștii din 1859, cari nestrămutați în hotărîrea lor desăvârșiră lăturalnic actul Europei prin alegerea uneia și aceleiași persoane ca Domn al ambelor țări surori;

În sfîrșit către acela, care prin cugețile și pornirile lui mari și patriotice, prin toată personalitatea sa, fu cel mai potrivit «om nou, la timpuri noi», către

alesul de acum 47 ani, către *Alexandru Ioan I Cuza*.

În al doilea rând ne ducem cu gândul spre înainte-mergătorii acestora.

Perioada unionistă amintită a avut bineînțeles plămăditorii ei, dacă nu cu idei așa de lămurite, așa de netede, așa de încheigate într'această privință, totuși destul de binefăcătoare, destul de înălțătoare, destul de îndrumătoare către largile și luminoasele orizonturi naționale de mai târziu.

Așa fură cei ce ajutară în ori-ce chip și pe ori-ce cale — în secolii XV, XVI, XVII — la sălășluirea limbei românești în slujba bisericească, în trebile domniei, în literatură, trezind prin aceasta conștiința națională și credința într'un singur tot românesc.

Așa fură cei ce elaborară diferite scrieri — cronicarii, istoricii și învățații secolilor XVII, XVIII și parte din XIX — vânturând astfel Românilor idei de obștească origină romană, de mare și unitară întindere teritorială, de neclintită stăpânire de vea-

curi a pământului în care au fost împlântați.

Așa fură, în sfârșit, cei ce prilejiră mișcarea națională din 1821, comuna administrație a Regulamentului Organic și prielnicile întocmiri asemănătoare ale Domniilor dinainte de 1848.

În fine, ne putem afundă cu mintea tot mai mult în vultorea trecutului.

Toți marii și micii noștri voievozi pot fi socotiți fără greș ca inspiratori ai «Unirei». Prin cerbicoasele lor lupte creștinești și românești, ei păstrară neamul, păstrară legea, păstrară limba strămoșească și le lăsară talisman neprihănit urmașilor. Aceștia își făcură un ideal din conservarea moștenirii primite și din datoria de a o trece la fel celor de după ei.

Și astfel se urmă din generație în generație.

Așa încât, atunci când primejlia amenință moștenirea lăsată, trebuî fatal să nu se găsească alt mijloc de scăpare decât «Unirea». Altfel «s'ar fi dat pământul

care erà frământat cu sângele moșilor și strămoșilor».

Iar printre toți acești ai noștri Domnitori fu unul în deosebi, care dete o genială indicație faptului săvârșit în 24 Ianuarie 1859.

Fu acela, care în mod fulgerător împreună, acum trei veacuri, într'un singur trup politic, Muntenia, Ardealul și Moldova. Fu acela, care din năstav dumnezeesc trase liniile — nu cu gândul lămurit, dar cu brațul hotărit — ale unui viitor mare program național. Fu năpraznicul *Mihaiu Viteazul*.

Tuturor acestor factori și tuturor acestor împrejurări, să le închinăm astăzi întreaga noastră amintire.

III

Lauda actului «Unirei» însă și a tuturor celor mai de aproape ori mai de departe ai lui făuritori nu se poate mărgini numai la atât. Mai completă, mai caldă, mai bine meritată apare ea, când privim și roadele neasemuit de bogate ale strălucitei fapte de acum 47 ani.

Și într'adevăr :

Statul înjghebat în 1859 a căpătat într'un restimp, destul de scurt pentru viața unui popor, un avânt uimitor pe toate tărâmurile.

Și-a însușit chipul de guvernare occidentală. Și-a sporit bogăția prin înmulțirea și îmbunătățirea tuturor mijloacelor de dezvoltare, îmboldire și ajutor a vieții

materiale. Și-a alcătuit puternică și proprie ființă sufletească prin îngrijirea de cele religioase și culturale. Și-a câștigat prin fer și sânge dreptul de a trăi neatârnat, și de a se înălța la treapta de Regat. Și-a creat într'un cuvânt un rîvnit loc de cinste printre celelalte state mai vechi și mai cu faimă.

«Unirea» a dat frumoase, dorite și prevăzute rezultate și deci cu atât mai mult se cuvine a fi preamărită.

Un lucru însă.

Fățul politic românesc din 24 Ianuarie 1859 a avut parte și de o «creștere» aleasă. A avut norocul să încapă pe mâna unor educatori demni de născătorii firești prin dragostea, dezinteresarea și patriotismul lor.

Și mai vârtos a fost ursit să dobândească un părinte adoptiv — dar câți părinți legitimi se pot asemui cu El? — care de 40 de ani îi duce pașii într'una spre lumină, într'una spre fală, într'una spre strălucire.

M. S. Regele Carol I este acest tată neprețuit, căci:

Cei dela 1859 plăsmuiră «Unirea», dar
El o păstră și o întări;

Cei dela 1859 izvodiră România, dar
El o luă în brațele Sale părintești — toc-
mai când plăpânda ființă era să fie înghi-
țită de piericiune — o strecură prin vâl-
mășagul tutulor nevoilor, îi dete tot fo-
cul iubirei Sale fără pereche și o aduse
astfel la înălțarea ce ne minunează.

Unirea și Domnia Regelui Carol I
aproape se contopesc, căci numai pe ele
și prin ele s'a clădit mândrul edificiu na-
țional al României.

IV

Dar proslăvirea faptului azi aniversat
trebuie făcută și din alt punct de vedere.
Aname, trebuiesc luate în seamă și spe-
ranțele în viitor, ce el însuflă și a căror
îndeplinire pare a nu fi așa de îndepărtată.
Negreșit.

Constituirea și viața de până acum a
României au avut fericite înrâuriri peste
granițe asupra fraților, ce încă sunt osân-
diți să ducă jugul oblăduirilor maștere.
Aū zădărit în ei mândria națională și
conștiința de neam, i-au oțelit în trudni-
cile lor lupte pentru păstrarea naționali-
tăței, și le-au asigurat puțința de a-și ține
neatinsă, neștirbită și nepătată întreaga
lor făptură de popor deosebit.

Așa s'a întâmplat în frumosul Ardeal, așa în dulcea Bucovină, așa în mănoasa Basarabie, așa în sângerânda Macedonie.

Printr'aceasta s'a pus piatra fundamentală a acelei splendide clădiri politice românești, al cărei plan de mult este croit și a cărei ridicare cu inima palpitândă și cu ochii umezi de bucuria izbânzi o așteptăm. Printr'aceasta s'a început perioada asemănătoare epocii premergătoare lui 24 Ianuarie 1859. Printr'aceasta s'a deschis larg și spornic drum *unirei tuturilor Românilor*.

De altfel nu poate fi decât așa.

Obârșia noastră romană și imperială nu îngăduie până la nesfârșit împilarea streină. Programul-testament rămas dela «poetul spadei» din secolul XVI nu e îndeplinit pe deaîntregul. În viața sufletească a poporului român nu se vorbește de prinți ori regi, ci în basme, legende și povestiri se întâmpină totdeauna: a fost odată un *împărat*..., era odată o *împărăție*..., fu un *fiu de împărat*...

O voce lăuntrică ne spune — și cele făptuite până acum o îndreptățesc — că trebuie să vie minutul sublim, când o și mai mare «Unire» românească se va desăvârși, când serbătoarea de astăzi cu adevărat «împărătească» va ajunge, când stăpânitorului nostru îi va putea striga tot leatu—cum zice un poet militar —*trăiască «împăratu»*.

Săltăm de bucurie în acest 24 Ianuarie gândindu-ne la cum s'a făcut și la tot ce s'a făcut până acum. De mai mult entuziasm național însă vom tresări în cel viitor mult așteptat.

Dar în prepararea acestei biruinți strălucite să nu pregetăm a munci sânguinos, hotărît dar înțelepțește. Veșnic cu ochii minții țintă pe farul limanului mântuitor, să ne grăbim..... încet a-l ajunge. Arzătorul dor românesc să-l avem prea puțin pe buze — în împrejurări mari și rari — și prea mult în cuget și în simțiri — în toate clipitele zilelor și nopților.

Numai așa și numai atunci ne vom învrednici să sărbătorim acel mare 24 Ianuarie, complimentul celui de astăzi.

În aceste sentimente de bucurie și speranță să strigăm pe toată întinderea românească :

*Trăiască 24 Ianuarie, simbolul
Unirei Românești!*

Trăiască Românismul!

